

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 369

Przemiany strukturalne i koniunkturalne na światowych rynkach

Tom 1

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Elżbieta Kozuchowska, Barbara Majewska
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-478-3 (całość)
ISBN 978-83-7695-451-6 (tom 1)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

| | |
|---|-----|
| Wstęp | 9 |
| Franciszek Adameczuk: Identyfikacja modelu klastra oraz etapu jego rozwoju na przykładzie klastra ceramika i turystyka | 11 |
| Łukasz Ambroziak: Ocena pozycji konkurencyjnej nowych państw członkowskich UE w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi ... | 25 |
| Eric Ambukita: Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Demokratycznej Republice Konga w latach 2009-2012..... | 36 |
| Zbigniew Bentyn: Rola e-logistyki w procesie adaptacji struktury łańcucha dostaw do potrzeb klientów | 48 |
| Zbigniew Biniek: Proces wprowadzenia euro na Łotwie – wnioski dla Polski | 58 |
| Sebastian Bobowski: Implikacje ekonomiczne i polityczne projektu trójstronnego porozumienia o wolnym handlu Chiny – Japonia – Republika Korei | 67 |
| Elżbieta Bombińska: Pozycja państw azjatyckich w światowym eksporcie usług na początku XXI wieku..... | 78 |
| Jarosław Brach: Europejski – unijny drogowy transport ładunków w procesach internacjonalizacji i globalizacji – przyczyny sukcesu tej gałęzi | 89 |
| Dominika Brzęczek-Nester: Zmiany struktury geograficznej oraz struktury przedmiotowej obrotów towarowych w polskim handlu zagranicznym w latach 1999-2012..... | 113 |
| Anna Chrzęściewska: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Meksyku..... | 129 |
| Monika Chutnik, Aleksandra Kuźmińska-Haberła: Polska i Polacy w oczach młodych Europejczyków studiujących na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Stereotypy a decyzje edukacyjne..... | 138 |
| Małgorzata Czarnas: Atrakcyjność lokalizacji usług offshoringowych w Polsce na tle wybranych krajów Europy Środkowo-Wschodniej..... | 148 |
| Małgorzata Czermińska: Graniczny ruch towarowy w Unii Europejskiej – wybrane aspekty z punktu widzenia procedur celnych | 160 |
| Małgorzata Domiter: Jakość instytucjonalna a zjawisko kłęski bogactwa | 174 |
| Jerzy Dudziński: Nowe relacje cen w handlu międzynarodowym a rola Chin w gospodarce światowej | 188 |
| Elżbieta Golemska, Małgorzata Szczyt: Wpływ logistyki międzynarodowej na przemiany strukturalne i koniunkturalne na rynkach światowych.. | 198 |
| Eugeniusz Gostomski: Łotwy droga do strefy euro..... | 209 |
| Monika Grottel: Polska Służba Celna w realizacji innowacyjnego systemu obsługi podmiotów gospodarczych | 219 |

| | |
|---|-----|
| Marcin Haberla: Przesłanki tworzenia klastrów i inicjatyw klastrowych w Polsce oraz cele ich funkcjonowania w świetle wyników badań własnych..... | 230 |
| Agnieszka Hajdukiewicz: Przyczyny wzrostu światowych cen produktów rolno-spożywczych w pierwszej dekadzie XXI wieku..... | 239 |
| Rafał Hryniewiecki: Geopolityczne implikacje zmian na światowych rynkach energetycznych – przypadek Kataru | 251 |
| Anna H. Jankowiak: Lokalizacja w klastrze jako motyw internacjonalizacji przedsiębiorstw | 263 |
| Dorota Agata Jarema: Reforma przedsiębiorstw państwowych w Chińskiej Republice Ludowej..... | 272 |
| Artur Klimek: Zmiany w polskich przedsiębiorstwach wskutek umiędzynarodowienia | 288 |
| Karolina Łopacińska: Inwestycje bezpośrednie chińskich przedsiębiorstw na rynku europejskim w przekroju branż | 298 |
| Marek Maciejewski: Specjalizacja i konkurencyjność eksportu państw Unii Europejskiej na rynki zewnętrzne..... | 309 |
| Dominika Malchar-Michalska: Polski eksport owoców i przetworów z owoców w latach 2001-2012 | 320 |
| Joanna Michalczyk: Ewolucja polityki rolnej Unii Europejskiej na tle koncepcji zrównoważonego rozwoju | 333 |
| Wawrzyniec Michalczyk: Zmienność kursu złotego względem euro na tle innych walut krajów Unii Europejskiej | 351 |
| Bartosz Michalski: Zaawansowanie technologiczne polskiej wymiany handlowej w perspektywie problematyki bezpieczeństwa ekonomicznego. Przypadek sektorów <i>low-tech</i> w latach 2001-2012 | 363 |
| Magdalena Myszowska: Atrakcyjność krajów Europy Środkowo-Wschodniej jako miejsca lokalizacji offshoringu usług | 376 |

Summaries

| | |
|--|----|
| Franciszek Adamczuk: Cluster model identification and its development stage on the example of ceramics and tourism cluster | 24 |
| Łukasz Ambroziak: The assessment of the competitive position of the new EU member states in foreign trade of agri-food products | 35 |
| Eric Ambukita: Foreign direct investment in the Democratic Republic of Congo in the years 2009-2012..... | 47 |
| Zbigniew Bentyn: The role of e-logistics in the process of adapting the structure of the supply chain to customer needs..... | 57 |
| Zbigniew Biniek: The process of euro introduction in Latvia – conclusions for Poland | 66 |

| | |
|---|-----|
| Sebastian Bobowski: Economic and political implications of the project of China – Japan – Republic of Korea trilateral free trade agreement..... | 77 |
| Elżbieta Bombińska: The position of Asiatic countries in the world's export of services at the beginning of XXI century..... | 88 |
| Jarosław Brach: European – European Union road freight transport in the processes of internationalization and globalization – reasons behind the success of that mode | 112 |
| Dominika Brzęczek-Nester: Spatial-structural changes in Poland's foreign trade in 1999-2012..... | 128 |
| Anna Chrzęściewska: Foreign direct investment inflows to Mexico | 137 |
| Monika Chutnik, Aleksandra Kuźmińska-Haberla: Poland and Polish people in the eyes of young Europeans studying at the University of Economics in Wrocław. Stereotypes vs. educational decisions..... | 147 |
| Malgorzata Czarnas: Attractiveness of the offshoring services location in Poland against chosen Central and Eastern Europe countries..... | 157 |
| Malgorzata Czermińska: Border freight traffic in the European Union – some aspects from the point of view of customs procedures | 173 |
| Malgorzata Domiter: Institutional Quality and its relation to “the paradox of plenty” phenomenon..... | 187 |
| Jerzy Dudziński: New price relations in international trade and the role of China in the world economy..... | 197 |
| Elżbieta Golemska, Malgorzata Szczyt: Influence of international logistics on structural and economic changes on the global markets..... | 208 |
| Eugeniusz Gostomski: The Latvian way to the European Monetary Union .. | 218 |
| Monika Grottel: Polish Customs Authority in the implementation of innovative system of services for entrepreneurs..... | 229 |
| Marcin Haberla: Premises of clusters and cluster initiatives creation in Poland and the aims of their functioning in the light of own surveys | 238 |
| Agnieszka Hajdukiewicz: Reasons for the increase in world prices of agricultural products in the first decade of the XXI century | 250 |
| Rafał Hryniewiecki: Qatar and the geopolitical implications of the new developments on global energy markets | 262 |
| Anna H. Jankowiak: Location in the cluster as a motive of internationalization of enterprises | 271 |
| Dorota Agata Jarema: Reform of the State-Owned Enterprises in the Peoples Republic of China..... | 286 |
| Artur Klimek: Changes in Polish enterprises resulting from internationalization | 297 |
| Karolina Łopacińska: Direct investment of Chinese enterprises on the European market branch in the cross section of industries | 308 |
| Marek Maciejewski: Specialization and competitiveness of export of the EU countries to external markets | 319 |

| | |
|--|-----|
| Dominika Malchar-Michalska: Polish export of fruit and fruit preparations in the period 2001-2012..... | 332 |
| Joanna Michalczyk: The evolution of European Union's agricultural policy against the background of the conception of sustainable development..... | 350 |
| Wawrzyniec Michalczyk: The volatility of the zloty's exchange rate to the euro against the background of other currencies of the European Union member states | 361 |
| Bartosz Michalski: Technological intensity of Polish foreign trade in the perspective of the concept of economic security. The case of low-tech sectors in the period 2001-2012 | 375 |
| Magdalena Myszkowska: The attractiveness of Central and Eastern Europe countries for services offshoring..... | 386 |

Małgorzata Czermińska

Krakowska Akademia im. A.F. Modrzewskiego

e-mail: emczermi@cyf-.kr.edu.pl

GRANICZNY RUCH TOWAROWY W UNII EUROPEJSKIEJ – WYBRANE ASPEKTY Z PUNKTU WIDZENIA PROCEDUR CELNYCH

Streszczenie: Każdy towar, który przekroczył granicę celną Wspólnoty i został dopuszczony do obrotu, może swobodnie cyrkulować na wspólnym rynku. Dlatego tak istotne jest uproszczenie formalności celnych w granicznym ruchu towarowym i zapewnienie bezpieczeństwa obrotu towarowego. To z kolei wymaga współpracy administracji celnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem opracowania jest przedstawienie szeroko rozumianych procedur celnych stosowanych w ruchu transgranicznym w Unii Europejskiej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na kierunki zmian dokonujących się w ostatnich latach w tym zakresie. Zmiany w ruchu granicznym w UE są efektem przemian dokonujących się w praktyce handlu międzynarodowego, zmierzających w kierunku w pełni zautomatyzowanego środowiska elektronicznego, uproszczenia i zmniejszenia formalności celnych związanych z odprawami celnymi, a w konsekwencji ułatwienie i przyspieszenie obrotu towarowego.

Słowa kluczowe: procedury celne, graniczny ruch towarowy, formalności celne.

DOI: 10.15611/pn.2014.369.1.13

1. Wstęp

Każdy towar, który przekroczył granicę celną Wspólnoty i został dopuszczony do obrotu, może swobodnie cyrkulować na wspólnym rynku. Dlatego tak istotne jest zarówno uproszczenie formalności celnych w granicznym ruchu towarowym i skrócenie czasu ich trwania, jak i zapewnienie bezpieczeństwa obrotu towarowego i samych transakcji handlowych. To z kolei wymaga współpracy administracji celnych państw członkowskich Unii Europejskiej, a w szczególności wdrożenie systemów informatycznych, które stanowią nieodzowny warunek właściwego wykonywania przez administrację celne zadań na rzecz realizacji interesów państwa i całej Wspólnoty.

W warunkach wolnego rynku europejskiego podejmowane są działania mające na celu ułatwienie i przyspieszenie obrotu towarowego w wyniku uproszczenia i zmniejszenia formalności związanych z odprawami celnymi. Sama kontrola

wykonywana przez służbę celną polega na sprawdzeniu prawidłowości przestrzegania przepisów prawa celnego oraz innych regulacji związanych z przywozem i wywozem towarów w obrocie między obszarem celnym UE a państwami trzecimi, w szczególności dotyczących towarów objętych zakazami lub ograniczeniami, przestrzegania przepisów ustawy o podatku akcyzowym i grach hazardowych. Przywóz wielu towarów na obszar celny Wspólnoty uzależniony jest od spełnienia dodatkowych – poza formalnościami celnymi – wymagań niemających charakteru fiskalnego. Takim wymogiem jest np. obowiązek przeprowadzenia kontroli przez wyspecjalizowane służby w przypadku kontroli sanitarnej, weterynaryjnej czy fitosanitarnej oraz konieczność posiadania określonych prawem zezwoleń, licencji czy certyfikatów.

Celem opracowania jest przedstawienie szeroko rozumianych procedur celnych stosowanych w ruchu transgranicznym w Unii Europejskiej ze szczególnym zwróceniem uwagi na kierunki zmian dokonujących się w ostatnich latach w tym zakresie. Zmiany w ruchu granicznym w UE są efektem przemian dokonujących się w praktyce handlu międzynarodowego, zmierzających w kierunku w pełni zautomatyzowanego środowiska elektronicznego, uproszczenia i zmniejszenia formalności celnych związanych z odprawami celnymi, a w konsekwencji ułatwienia i przyspieszenia obrotu towarowego.

2. Nadawanie towarom przeznaczenia celnego w ruchu transgranicznym – procedury celne

Na obszarze Unii Europejskiej są stosowane wspólne przepisy handlowe (celne), co wynika z faktu, że kraje członkowskie od 1 lipca 1968 roku tworzą unię celną. Podstawowym aktem wtórnego prawa Unii Europejskiej, regulującym wymianę towarową i związanym z funkcjonowaniem unii celnej, jest Wspólnotowy Kodeks Celny (WKC), stanowi on rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913 z dnia 12 października 1992 roku ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny oraz przepisy wykonawcze do WKC, czyli rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 7 lipca 1993 roku [Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913 z dnia 12 października 1992 roku; Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z dnia 7 lipca 1993 roku]. Od momentu wejścia w życie, tj. od 1994 roku, rozporządzenie Rady ustanawiające WKC było wielokrotnie i w istotny sposób zmieniane.

Najnowsze przepisy zostały zawarte w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z dn. 23 kwietnia 2008 ustanawiającym Wspólnotowy Kodeks Celny (wersja zmodernizowana), zwany dalej ZWKC [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z 23 kwietnia 2008 roku]. Część z nich zaczęła obowiązywać od 24 czerwca 2008 roku, pozostałe miały być stosowane nie wcześniej niż od 24 czerwca 2009 roku i nie później niż 5 lat po jego wprowadzeniu, tj. do 24 czerwca 2013 roku. Ponieważ przepisy wykonawcze dotyczące wdrożenia ZKC nie były gotowe na czas, podobnie jak opracowanie i wdro-

zenie szeregu systemów elektronicznych związanych z realizacją celnictwa elektronicznego (e-Customs), Komisja Europejska złożyła 20 lutego 2012 roku wniosek do Europejskiej Rady i Parlamentu o aktualizację, a właściwie przekształcenie Zmodernizowanego Kodeksu Celnego w Unijny Kodeks Celny (Union Customs Code – UCC). Unijny Kodeks Celny miałby zostać wprowadzony najpóźniej do 31 grudnia 2020 roku [European Commission 2012]. Przekształcenie ZKC ma na celu dostosowanie do nowej rzeczywistości formalnoprawnej, stworzonej w Unii Europejskiej przez Traktat z Lizbony, a także dostosowania unijnego prawa celnego do zmian zachodzących w warunkach realizowania międzynarodowego obrotu towarowego w elektronicznym środowisku.

Z WKC wynikają podstawowe obowiązki związane m.in. z wprowadzaniem i wyprowadzaniem towarów do/z obszaru celnego Wspólnoty. Przedsiębiorca, który wprowadził towar na obszar celny Wspólnoty, jest zobowiązany do przedstawienia go niezwłocznie organom celnym, czyli do ich zawiadomienia o dostarczeniu towaru do urzędu celnego albo do innego miejsca wyznaczonego lub uznanego przez organy celne. Kolejną czynnością wykonaną przez przedsiębiorcę (osobiście lub przez przedstawiciela celnego) jest złożenie w wymaganej formie zgłoszenia celnego, polegającego na wyrażeniu zamiaru nadania towarowi określonego przeznaczenia celnego. Każdy towar wprowadzony na obszar celny lub z niego wyprowadzany powinien otrzymać właściwe dla niego przeznaczenie celne. Najczęstszym sposobem nadawania towarom przeznaczenia celnego jest objęcie go jedną z procedur celnych. Za Wspólnotowym Kodeksem Celnym można wyróżnić następujące procedury celne:

- dopuszczenie do swobodnego obrotu,
- tranzyt,
- skład celny,
- odprawa czasowa,
- uszlachetnianie czynne,
- uszlachetnianie bierne,
- przetwarzanie pod kontrolą celną,
- wywóz.

Bardzo często stosowane są procedury zmieniające status celny towarów, tj.: wywóz, czyli wyprowadzenie towaru wspólnotowego poza obszar celny Wspólnoty, oraz dopuszczenie do swobodnego obrotu. Dopuszczenie do wolnego obrotu następuje po załatwieniu formalności celnych i uiszczeniu długu celnego, w wyniku czego towar niewspólnotowy staje się towarem wspólnotowym, którym można swobodnie dysponować na obszarze celnym Wspólnoty. Pozostałe, ze względu na ich wspólne cechy charakterystyczne, można podzielić na: procedury zawieszające, których istotą jest to, że w czasie, gdy towar jest objęty taką procedurą, zawieszają się pobór należności celnych, oraz procedury gospodarcze, którymi mogą być objęte zasadniczo jedynie towary przeznaczone do działalności gospodarczej, czyli mogą z nich korzystać podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Do procedur zawieszających zalicza się: tranzyt, skład celny, uszlachetnianie czynne w systemie

zawiesznień, przetwarzanie pod kontrolą celną i odprawę czasową; natomiast do procedur gospodarczych: skład celny, uszlachetnianie czynne i bierne, przetwarzanie pod kontrolą celną i odprawę czasową.

Procedura tranzytu zewnętrznego pozwala na przemieszczanie się z jednego miejsca do drugiego znajdującego się na obszarze celnym Wspólnoty przede wszystkim towarów niewspólnotowych, a w szczególnych przypadkach również towarów wspólnotowych, niepodlegających w tym czasie należnościom celnym przywozowym i innym opłatom ani też środkom polityki handlowej. Tranzyt wewnętrzny natomiast pozwala na przemieszczanie z jednego do drugiego miejsca znajdującego się na wspólnotowym obszarze celnym przez terytorium państwa trzeciego (np. kraju EFTA) towarów wspólnotowych bez zmiany ich statusu celnego.

Procedura składu celnego pozwala na składowanie towarów niewspólnotowych, które w tym czasie nie podlegają należnościom celnym przywozowym. Procedura ta umożliwia zatem zawieszenie płatności cła i podatków w odniesieniu do towarów niewspólnotowych, a więc wpływa ma poprawę efektywności działalności gospodarczej prowadzonej przez przedsiębiorstwa. Procedura uszlachetniania czynnego z kolei ma na celu wspieranie działalności (eksportowej) wspólnotowych producentów przez umożliwienie wprowadzania na obszar celny Unii Europejskiej towarów niewspólnotowych i poddanie ich procesom uszlachetniania w celu wytworzenia gotowych produktów (tzw. produktów kompensacyjnych). Uszlachetnianie czynne może być realizowane albo w systemie zawiesznień, albo w systemie ceł zwrotnych. W pierwszym przypadku procedura pozwala na poddanie procesowi uszlachetniania (obróbka towarów, w tym: składowanie, montaż lub instalowanie ich w innych towarach, przetwarzanie, naprawa) towarów niewspólnotowych, przeznaczonych do powrotnego wywozu poza wspólnotowy obszar celny w postaci produktów kompensacyjnych, bez obciążania tych towarów należnościami celnymi przywozowymi ani bez stosowania wobec nich środków polityki handlowej. Natomiast w systemie ceł zwrotnych towary niewspólnotowe objęte procedurą są najpierw dopuszczone do obrotu, z czym wiąże się pobór należności celnych przywozowych, a następnie można wystąpić o zwrot lub umorzenie należności celnych przywozowych, jeżeli towary te są wywożone ze wspólnotowego obszaru celnego w postaci produktów kompensacyjnych.

Procedura przetwarzania pod kontrolą celną umożliwia użycie towarów niewspólnotowych na wspólnotowym obszarze celnym w procesach zmieniających ich rodzaj lub stan, bez stosowania wobec nich należności celnych przywozowych i środków polityki handlowej, oraz umożliwia dopuszczenie produktów powstających w takich procesach do obrotu z zastosowaniem właściwych dla nich należności celnych przywozowych. Procedura jest stosowana do towarów, których przetworzenie prowadzi do powstania produktów podlegających niższej kwocie należności przywozowych niż ta, która jest stosowana do towarów przywożonych, w szczególności więc w przypadku anomalii taryfowych (gdy cło na surowiec, półprodukt jest wyższe niż na wyrób gotowy), dlatego też w praktyce jest bardzo rzadko stosowana.

Odprawa czasowa pozwala na wykorzystanie na wspólnotowym obszarze celnym towarów niewspólnotowych przeznaczonych do powrotnego wywozu bez dokonywania w nich żadnych zmian, z wyjątkiem tych wynikających ze zwykłego zużycia. Towary te są całkowicie lub częściowo zwolnione z cła. Maksymalny okres, przez jaki towary mogą być objęte procedurą, wynosi 24 miesiące (licząc od dnia przyjęcia zgłoszenia). W przypadku odprawy czasowej z częściowym zwolnieniem z cła kwota należności celnych wynosi 3% kwoty cła, jaka byłaby należna, gdyby towary te zostały dopuszczone do obrotu, i jest naliczana za każdy rozpoczęty miesiąc korzystania z tej procedury.

Procedura uszlachetnienia biernego (jedyna spośród procedur gospodarczych dotycząca towarów wspólnotowych) pozwala na dokonanie czasowego wywozu towarów wspólnotowych poza obszar celny UE w celu poddania ich procesom uszlachetniania oraz na dopuszczenie produktów powstałych w wyniku tych procesów do obrotu z całkowitym lub częściowym zwolnieniem z należności celnych przywozowych. Całkowite lub częściowe zwolnienie od cła polega na odliczeniu od kwoty należności celnych przywozowych przypadających od produktów kompensacyjnych (ustala się na podstawie elementów kalkulacyjnych obowiązujących w dniu przyjęcia przez organ celny zgłoszenia o dopuszczeniu do obrotu) kwoty należności celnych przywozowych, która przypadałaby w tym samym dniu od towarów wywiezionych czasowo, jeśli towary te byłyby przywiezione na wspólnotowy obszar celny z kraju, gdzie zostały poddane uszlachetnieniu (kwotę tę oblicza się z uwzględnieniem ilości, rodzaju i wartości towaru z dnia przyjęcia zgłoszenia celnego o objęciu towarów procedurą uszlachetniania biernego oraz stawki celnej z dnia przyjęcia zgłoszenia celnego o objęciu produktów kompensacyjnych procedurą dopuszczenia do obrotu).

Między przedstawieniem towarów a złożeniem zgłoszenia celnego może upłynąć maksymalnie 45 dni w przypadku transportu morskiego lub 20 dni w przypadku towarów przewożonych inną drogą niż morską. Towary przedstawione organom celnym nabywają statusu towarów składowanych czasowo do chwili nadania im przeznaczenia celnego. Mogą się one znajdować jedynie w miejscach uznanych przez organy celne i na warunkach określonych przez te organy. Dla towarów objętych procedurą tranzytu nie stosuje się procedury przedstawiania organom celnym, sporządzania deklaracji skróconej czy czasowego składowania, wystarczy przedłożenie kopii dokumentu tranzytowego [Gołębiowski 2005, s. 35]. W ZWKC stwierdzono, że regułą jest dokonywanie zgłoszeń, składanie deklaracji i przetwarzanie danych w formie elektronicznej, a czynienie tego w formie papierowej – jedynie wyjątkiem od tej reguły.

3. Zgłoszenia celne – uproszczone procedury celne

Przyjęcie zgłoszenia celnego przez organ celny powoduje powstanie długu celnego, który powinien być uregulowany w terminie do 10 dni od daty powiadomienia dłużnika o jego wysokości (art. 72 ZWKC).

Dużym ułatwieniem dla przedsiębiorców będzie wprowadzenie nowej instytucji, zwanej scentralizowaną odprawą celną. Procedura ta pozwala przedsiębiorcy, po spełnieniu określonych prawem wymogów, dokonać zgłoszenia celnego towaru i uzyskać zgodę organu celnego na dopuszczenie go do obrotu w urzędzie celnym właściwym dla miejsca swojej siedziby, niezależnie od organu celnego, w którym towar został przedstawiony. W takim przypadku dług celny powstanie w urzędzie, w którym zostało złożone lub udostępnione zgłoszenie, i to właśnie ten urząd dokona kontroli deklaracji (art. 106 ZWKC). Następnie urząd ten wyśle do urzędu celnego, w którym faktycznie znajdują się towary, wskazówki dotyczącego tego, w jaki sposób celnicy powinni je zrewidować. Jeżeli urząd celny, w którym będzie przedstawiony towar, znajduje się w innym państwie członkowskim niż wydający pozwolenie, powstaje potrzeba podziału środków własnych, które będą pobierane przez administrację celną w kraju, gdzie dokonywane jest zgłoszenie celne. Wprowadzenie określonych rozwiązań w tym zakresie umożliwiło podpisanie w marcu 2009 roku przez ministrów finansów państw członkowskich UE konwencji w sprawie scentralizowanej odprawy celnej dotyczącej podziału krajowych kosztów poboru z tym związanych [Konwencja w sprawie scentralizowanej odprawy celnej 2009]. Konwencja stanowi kolejne działanie liberalizujące wymianę towarową w warunkach wolnego rynku europejskiego – ma na celu ułatwienie i przyspieszenie transgranicznego obrotu towarowego.

Istotnym elementem całego programu dotyczącego mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo i ochronę wspólnotowego obszaru celnego, a jednocześnie usprawnienie kontroli, jest instytucja „upoważnionego przedsiębiorcy” (*Authorized Economic Operator* – AEO), który może korzystać z szerokiego zakresu uproszczeń i ze zmniejszonych kontroli celnych¹. Przedsiębiorcy AEO przysługują w szczególności następujące ułatwienia w zakresie kontroli celnej dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony:

- podlega on mniejszej niż inni przedsiębiorcy liczbie kontroli,
- ma możliwość wyboru miejsca wykonania kontroli na terenie całej UE,
- w przypadku wytypowania jego przesyłki do kontroli jest ona przeprowadzana w sposób priorytetowy,
- może zostać wcześniej powiadomiony o wytypowaniu przesyłki do kontroli,
- jest uprawniony do składania przywozowej deklaracji skróconej,

¹ Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy (AEO) została wprowadzona do unijnego porządku prawnego Rozporządzeniem (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 roku zmieniającym Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz.Urz. UE L 117 z 4 maja 2006 roku. Zastosowanie tego rozporządzenia uzależnione było od wprowadzenia przepisów wykonawczych, a to z kolei miało miejsce 1 stycznia 2008 roku, kiedy to weszło w życie Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 roku, zmieniające Rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny (tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.Urz. UE L nr 360 z 19 grudnia 2006 roku (Rozporządzenie Wykonawcze).

- ma prawo do wnioskowania o przeprowadzenie kontroli w miejscu innym niż urząd celny.

Świadectwo AEO, wydane w jednym państwie członkowskim, jest uznawane we wszystkich innych krajach członkowskich. Jego okres ważności jest nieograniczony, ale w określonych przypadkach może być cofnięte albo status upoważnionego przedsiębiorcy może być zawieszony². Procedury wydawania świadectw AEO są dość rygorystyczne: podmiot wnioskujący o przyznanie mu takiego statusu musi wykazać, że spełnia określone standardy w odniesieniu do przepisów celnych, posiada udokumentowaną wypłacalność finansową, a także spełnia odpowiednie standardy bezpieczeństwa i ochrony w łańcuchu dostaw. Według stanu na 20 listopada 2013 roku w krajach Unii Europejskiej wydano 13 669 takich świadectw, najwięcej w Niemczech – 6506, następnie w Holandii – 1439, Francji – 1005; dla porównania w Polsce – 692³.

Korzystanie z procedury celnej wymaga – jak wspomniano – złożenia zgłoszenia celnego. Na gruncie wspólnotowego prawa celnego wyróżnić można cztery formy zgłoszenia celnego. Pierwszą z nich, i jak dotychczas podstawową, jest forma pisemna na formularzu zgodnym z oficjalnym, przewidzianym w tym celu wzorem. Podstawowy formularz to Jednolity Dokument Administracyjny (SAD – *Single Administrative Document*). Drugą formą jest zgłoszenie dokonywane z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, czyli tzw. zgłoszenie elektroniczne. Elektroniczne zgłoszenie celne może być dokonane w przypadkach, w których istnieje techniczna możliwość przyjęcia i obsługi takiego zgłoszenia przez organy celne. Dokumenty stanowiące załączniki do elektronicznego zgłoszenia celnego nie są przedstawiane organowi celnemu wraz ze zgłoszeniem, pozostają do dyspozycji organów celnych. Ta forma zgłoszenia celnego stanie się w niedługim czasie formą dominującą w związku z realizacją strategii e-Customs. Trzecią formą jest zgłoszenie ustne stosowane w sytuacjach, w których przywożone lub wywożone towary nie mają charakteru handlowego lub mają nieznaczną wartość. W przypadku gdy towary zgłoszone ustnie podlegają należnościami celnym przywozowym lub wywozowym, funkcjonariusz celny wystawia Dokument Potwierdzający Dokonanie Zgłoszenia Celnego [Maksimczuk, Sidorowicz 2007, s. 232]. Ostatnią dopuszczalną formą jest dokonanie zgłoszenia w postaci każdej innej czynności dopuszczonej przez przepisy celne, czyli np. przejście pasem lub „nic do oclenia”, umieszczenie plakietki zgłoszenia celnego na szybie samochodu, a także sama czynność przekroczenia granicy obszaru celnego Wspólnoty [Rozporządzenie Ministra Finansów z 22 kwietnia 2004].

² Szerzej na temat upoważnionych przedsiębiorców w Tytule II A Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 roku.

³ Dane zawarte na stronie internetowej Komisji Europejskiej http://ec.europa.eu/taxation_customs, oraz www.e-clo.gov.pl (20.01.2014).

W celu uproszczenia formalności i usprawnienia czynności związanych z odprawą celną kodeks celny i przepisy wykonawcze do niego przewidują tzw. uproszczone zgłoszenia celne. Przedsiębiorcy nie potrzebują statusu AEO do uzyskania pozwolenia, (jeśli jest wymagane) na korzystanie z uproszczeń przewidzianych na mocy obowiązujących przepisów, jednakże w przypadku niektórych uproszczeń muszą spełniać pewne kryteria AEO.

Wyróżnić można trzy formy procedur uproszczonych: niekompletne zgłoszenia celne, uproszczone zgłoszenia celne oraz wpis do rejestru (procedura w miejscu). Pierwsza forma – niekompletne zgłoszenie celne – ma miejsce wtedy, gdy kupujący w chwili dokonywania zgłoszenia nie dysponuje pełną dokumentacją zgłaszanych towarów i nie jest w stanie wypełnić wszystkich wymaganych pól dokumentu SAD bądź nie jest w stanie załączyć wszystkich dokumentów do zgłoszenia. Procedura ta możliwa jest tylko w przypadku procedury dopuszczenia do obrotu lub procedury wywozu, nie jest wówczas wymagane uzyskanie wcześniejszego pozwolenia od organu celnego, towar musi być przedstawiony organowi celnemu wraz ze zgłoszeniem celnym. Po dokonaniu takiego zgłoszenia należy przedłożyć zgłoszenie uzupełniające, sporządzone na dokumencie SAD, może być też zgłoszone w formie elektronicznej, w wyznaczonym przez organ celny terminie (nie dłuższym niż jeden miesiąc, licząc od dnia przyjęcia zgłoszenia).

Uproszczone zgłoszenie celne polega na możliwości dokonania zgłoszenia w postaci: niekompletnego zgłoszenia celnego, sporządzonego na dokumencie SAD (jak w I formie) lub wykorzystanie w charakterze zgłoszenia celnego innego dokumentu handlowego lub administracyjnego (faktura prowizoryczna, faktura pro forma i in.) złożonego wraz z wnioskiem o umieszczenie towaru pod daną procedurą celną. W tym wypadku wymagane jest uzyskanie wcześniejszego pozwolenia od organu celnego, towar musi być przedstawiony organowi celnemu wraz ze zgłoszeniem celnym, po dokonaniu takiego zgłoszenia należy przedłożyć zgłoszenie uzupełniające.

Najbardziej rozpowszechnioną i najkorzystniejszą formą procedur uproszczonych jest procedura w miejscu (wpis towaru do rejestru prowadzonego przez osobę mającą pozwolenie na stosowanie tej procedury uproszczonej). Największą korzyścią tej formy uproszczeń jest zwolnienie upoważnionej osoby z obowiązku przedstawiania towarów organom celnym, zanim zgłoszenie celne zostanie przyjęte. Polega ona na dostarczeniu towarów do miejsca określonego w pozwoleniu oraz przesłaniu do urzędu celnego nadzorującego wykonanie tej procedury powiadomienia (w formie elektronicznej, w odpowiednim systemie informatycznym) o przybyciu towarów [Błasiak-Barnuś (red.) 2008, s. 62 i n.]. Wpis do rejestru ma tę samą moc, co przyjęcie przez organ celny standardowego zgłoszenia celnego, i jest równoznaczny z objęciem towaru procedurą celną. Możliwe są również dodatkowe ułatwienia w stosowaniu tej formy za zgodą organu celnego.

4. Administracje celne w Unii Europejskiej i ich najważniejsze zadania w obsłudze transgranicznego ruchu towarowego

W zapewnianiu właściwego funkcjonowania wspólnego rynku administracje celne państw członkowskich odgrywają zasadniczą rolę, głównie w zakresie kontroli handlu z krajami trzecimi i przestrzegania przepisów prawa celnego. Ramy szeroko rozumianej działalności administracji celnych wyznacza przede wszystkim Wspólnotowy Kodeks Celny.

W celu umożliwienia współpracy służb celnych utworzono System Informacji Celnej (SIC) jako jeden z trzech systemów (obok Systemu Informacyjnego Europolu i Systemu Informacyjnego Schengen) stworzonych z myślą o potrzebie współpracy służb policyjnych, granicznych i celnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Podstawą prawną jego funkcjonowania jest konwencja o wykorzystywaniu technologii informacyjnej w sprawach celnych [Convention drawn up on the basis of Article K. 3 of the Treaty on European Union, on the use of information technology for customs purposes (CIS) 1995]. Akt ten zobowiązał organy administracji celnej państw członkowskich do stworzenia i utrzymywania wspólnego zautomatyzowanego systemu informacyjnego do celów związanych z pracą służb celnych. SIC ma ułatwiać zapobieganie, wykrywanie i ściganie naruszeń krajowych przepisów prawnych oraz podnosić – dzięki szybkiemu rozpowszechnianiu informacji – efektywność współpracy i działań kontrolnych organów administracji celnej państw członkowskich. SIC składa się z centralnej bazy danych dostępnej dla wszystkich państw członkowskich. Zawiera on wyłącznie dane niezbędne w pracy służb celnych, podzielone na następujące kategorie: towary, środki transportu, przedsiębiorstwa, osoby, tendencje i praktyki w zakresie działań niezgodnych z prawem, dostępność wiedzy specjalistycznej.

Uzupełnieniem Konwencji o SIC jest program działań dla cel. W latach 2008-2013 był realizowany program działań dla cel e-Customs 2013, wprowadzony Decyzją Rady i Parlamentu nr 624/2007/WE z 23 maja 2007 roku [Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 624/2007/WE z 23 maja 2007 roku]. W programie tym podkreślono kluczową rolę administracji celnych w ochronie interesów Wspólnoty, zwłaszcza finansowych. Celem strategicznym było przyczynienie się do tego, aby krajowe administracje celne działały na tyle sprawnie i skutecznie, jak gdyby tworzyły jedną administrację. W działaniach dotyczących cel jako priorytet przyjęto poprawę instrumentów kontroli i zwalczania nadużyć finansowych, zapewnienie efektywnego zarządzania kontrolą towarów na zewnętrznych granicach. W ramach programu wspierano transeuropejskie skomputeryzowane systemy łączności i wymiany informacji, gdyż są one niezbędne do funkcjonowania administracji celnych we Wspólnocie i do wymiany informacji między nimi. Na realizację programu przeznaczono łącznie 323,8 mln EUR [Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 624/2007/WE z 23 maja 2007 roku]. W obecnej perspektywie finansowej, tj. w latach 2014-2020, realizowany jest program działań dla cel: Cła 2020, ustanowiony Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1294/2013 z dnia 11

grudnia 2013 roku [Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1294/2013 z dnia 11 grudnia 2013 roku]. Stwierdzono w nim, że narzędzia stosowane w ramach programu przed 2014 rokiem były właściwe i powinny zostać zachowane. Ze względu na potrzebę bardziej zorganizowanej współpracy operacyjnej wprowadzono dodatkowe instrumenty w postaci zespołu ekspertów (unijnych i krajowych) w celu wspólnego wykonywania zadań w określonych dziedzinach. Na realizację programu Cła 2020 ustalono środki finansowe w wysokości 522,943 mln EUR

Od 1 lipca 2009 roku obowiązują postanowienia Rozporządzenia Komisji Europejskiej zmieniającego przepisy wykonawcze do WKC, nakładające na przedsiębiorców (zarówno unijnych, jak i mających siedzibę w krajach trzecich) obowiązek uzyskania nowego numeru identyfikacyjnego, tzw. numeru EORI (*Economic Operator's Registration and Identification*)⁴. Wspólnotowy System Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych (system EORI) jest jednym z elementów tworzonego w Unii Europejskiej środowiska elektronicznego cła w ramach programu e-Customs. Przedsiębiorcy są zobowiązani do jednokrotnej rejestracji w tym systemie, a z chwilą (nieodpłatnego) otrzymania niepowtarzalnego numeru identyfikacyjnego są zobowiązani posługiwać się nim we wszystkich transakcjach i czynnościach celnych na terenie Wspólnoty. Głównym celem systemu EORI jest przyspieszenie załatwiania formalności i czynności celnych.

Jeśli chodzi o konkretne działania i funkcje administracji celnych państw członkowskich, to mają one wiele cech wspólnych. Przede wszystkim realizują one funkcje fiskalne, gdyż zajmują się egzekucją ceł i podatku VAT oraz akcyzy w imporcie. Organy celne sprawują również szczególny nadzór podatkowy w zakresie produkcji, obrotu, importu i eksportu niektórych wyrobów akcyzowych, a także prowadzenia gier hazardowych, w tym również kontrolują zgodność tej działalności z udzieloną koncesją lub zezwoleniem, wreszcie sprawują nadzór w zakresie prawidłowości i terminowości wpłat podatku od wydobycia niektórych kopalin [Ustawa z 27 sierpnia 2009 roku]. Jeśli chodzi o funkcję skarbową, czyli wymiar i pobór ceł, to każde państwo członkowskie odprowadza $\frac{3}{4}$ wpływów z ceł i opłat cukrowych do budżetu UE, stanowią one główną pozycję tzw. tradycyjnych środków własnych w budżecie (*Traditional Own Resources – TOR*). Pozostała część zostaje w budżetach krajowych i jest przeznaczona na pokrycie kosztów własnych związanych z funkcjonowaniem administracji celnych. Rola TOR jako źródła wpływów maleje: pod koniec lat 80. XX wieku udział TOR w budżecie wynosił niecałe 30%, a obecnie sięga 11%-12% (12,4% w 2009 roku, 11,6% w 2010 roku, podobnie w 2011 roku, 12,1% w 2012 roku)⁵.

⁴ Szczegółowe regulacje dotyczące EORI zawarte są w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 312/2009 z dnia 16 kwietnia 2009 roku, zmieniającym rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz.Urz. L nr 98 z 17 kwietnia 2009 roku.

⁵ European Commission, *Financial Report, Section 2, Revenue*, Luxembourg 2010, s. 64; European Commission, 2012, *Financial Programming and budget, Budget in figures 2012* oraz Komunikat

Poza funkcją fiskalną każda administracja celna spełnia funkcje kontrolno-ochronne, polegające na tym, że stoi na straży przestrzegania norm prawa celnego, jak też na zwalczaniu przestępczości celnej, podatkowej oraz czuwa nad prawidłowym stosowaniem przepisów prawa podatkowego, szczególnie w zakresie produkcji i obrotu wyrobami akcyzowymi. W Europie bez granic kluczowe znaczenie ma nie tylko skuteczna ochrona granic zewnętrznych, ale także ochrona jednolitego rynku wewnętrznego. Administracje celne z racji pełnionych funkcji odgrywają ważną rolę w ochronie interesów ekonomicznych Unii Europejskiej w szczególności przez: prawidłowy wymiar i pobór należności celnych, zwalczanie oszustw celnych i podatkowych, zwalczanie przemytu towarów, ochronę praw własności intelektualnej.

Każda z 28 administracji celnych ma uprawnienia dotyczące kontroli obrotu towarowego z zagranicą, a w szczególności: kontroli towarów, osób i środków transportu. Czynności kontroli celnej mogą być prowadzone w siedzibie kontrolowanego oraz w innych miejscach związanych z prowadzoną przez niego działalnością bądź w miejscach, w których mogą znajdować się towary lub dokumenty dotyczące tych towarów. Kompetencjom w zakresie kontroli towarów towarzyszy zatem prawo służb celnych do wejścia na teren przedsiębiorstw prowadzących działalność przemysłową lub handlową w takich celach, jak: przeszukanie czy kontrola i rewizja towarów, inspekcja. Zakres terytorialny uprawnień kontrolnych, zarówno w odniesieniu do towarów, jak i osób, obejmuje zwykle całe terytorium kraju (poza Danią, gdzie występuje ograniczenie terytorialne działań kontrolnych względem osób i towarów, oraz Hiszpanią, gdzie ograniczenie to dotyczy tylko osób – ich kontrola może mieć miejsce jedynie na obszarach przygranicznych). Administracje celne, z wyłączeniem administracji w Holandii, posiadają również uprawnienia kryminalno-policyjne. Polegają one na prowadzeniu postępowania dochodzeniowego, obejmują analizę i realizację wniosków o udzielenie pomocy prawnej, a także podejmowanie niezbędnych czynności w miejscu popełnionego czynu [Naruszewicz, Laszuk 2004, s. 53].

Nie mniej ważną funkcją, jaką pełnią administracje celne, jest funkcja ochronna, związana z ochroną przemysłu wspólnotowego (krajowego), środowiska naturalnego, światowej fauny i flory, państwa, społeczeństw, twórców, artystów. Administracje celne wykonują ponadto obowiązki wynikające z realizacji zasad wspólnej polityki rolnej, takie jak: wymiar i pobór należności celnych, sprawowanie dozoru celnego towarów, a w szczególności dokonywanie kontroli celnej i pobieranie próbek do badań laboratoryjnych, sprawdzanie ważności pozwoleń i certyfikatów, rozpoznawanie, wykrywanie i zapobieganie nieprawidłowościom związanych z przywozem lub wywozem artykułów rolnych.

Pełnienie funkcji kontrolno-ochronnych przez administracje celne państw członkowskich wymaga ścisłej współpracy z innymi służbami w kraju, takimi jak straż

graniczna, organy podatkowe, policja, a także ze służbami celnymi z innych krajów. To z kolei wymaga wdrożenia odpowiednich systemów informatycznych. Począwszy od 2004 roku Wspólnota Europejska realizuje wspomnianą inicjatywę e-Customs. Inicjatywa ta obejmuje szereg przedsięwzięć informatycznych, organizacyjnych i prawnych, mających na celu wyeliminowanie papierowej formy dokumentów w dziedzinie handlu i cła przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa w handlu międzynarodowym. W szerszym kontekście inicjatywa elektronicznego cła wpłata się w koncepcję elektronicznego systemu e-Europę, a w szczególności e-administracji. Usługi w zakresie e-administracji na szczeblu paneuropejskim oznaczają stworzenie bezpiecznych i zintegrowanych systemów elektronicznej administracji celnej w celu ułatwienia logistyki łańcucha dostaw oraz procedur celnych. Te elektroniczne systemy mają na celu usprawnienie odprawy celnej, ograniczenie obciążeń celnych, zwalczanie oszustw, przestępczości zorganizowanej, zwiększenie bezpieczeństwa towarów i handlu międzynarodowego, mają zapewniać ochronę środowiska i wreszcie pozwalać na swobodny przepływ danych pomiędzy państwami eksportera i importera. Uszczegółowienie programu elektronicznego cła stanowi Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008 roku w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach cel i handlu [Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z dnia 15 stycznia 2008]. Jest w niej mowa o tworzeniu i wdrażaniu elektronicznych systemów celnych, służących do wymiany danych zawartych w deklaracjach celnych i dokumentach im towarzyszących. Pozwoli to na uproszczenie procedur przywozu i wywozu, skrócenie czasu odprawy celnej i zmniejszenie kosztów z tym związanych, zapewnienie prawidłowego pobierania należności celnych, szybkiej wymiany informacji dotyczących międzynarodowego łańcucha dostaw, umożliwienie szybkiego przepływu danych między administracjami celnymi, a także między organami celnymi i podmiotami gospodarczymi.

5. Zakończenie

Każdy towar wprowadzony do obszaru celnego Unii Europejskiej i dopuszczony do wolnego obrotu nie podlega później już żadnym ograniczeniom i może swobodnie na nim cyrkulować. Stąd też tak ważny jest ruch transgraniczny i jego sprawny, a jednocześnie bezpieczny z punktu widzenia jednolitego rynku UE, przebieg.

W celu uproszczenia formalności i usprawnienia czynności kodeks celny i przepisy wykonawcze do niego przewidują tzw. uproszczone zgłoszenia celne, które mają na celu ułatwienie i przyspieszenie obrotu towarowego. Temu celowi służyć ma m.in. Wspólnotowy System Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych (system EORI), który jest jednym z elementów tworzonego w Unii Europejskiej środowiska elektronicznego cła w ramach programu e-Customs. W tym samym celu wprowadzono instytucję upoważnionego przedsiębiorcy (*Authorized Economic Operator* – AEO), który może korzystać z szerokiego zakresu uprosz-

czeń i ze zmniejszonych kontroli celnych. Wspólnota wdraża programy i związane z nimi systemy elektroniczne mające na celu podniesienie efektywności działania służb celnych oraz zapewnienia jednolitości funkcjonowania administracji celnych państw członkowskich – obecnie to program Cła 2020.

Administracje celne z racji pełnionych funkcji odgrywają ważną rolę w ochronie interesów ekonomicznych Unii Europejskiej w szczególności przez: prawidłowy wymiar i pobór należności celnych, zwalczanie oszustw celnych i podatkowych, zwalczanie przemytu towarów, ochronę praw własności intelektualnej. Szczególnie istotne są działania organów celnych mające zapewnić bezpieczeństwo granicznego ruchu towarowego. Wynikają one przede wszystkim z funkcji kontrolno-ochronnej administracji celnych państw członkowskich. Na szczególną uwagę zasługują również działania służb celnych w zakresie zwalczania handlu narkotykami, przeciwdziałające wprowadzaniu na rynek towarów naruszających prawa własności intelektualnej, stanowiących zagrożenie dla życia, bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

W celu umożliwienia współpracy służb celnych państw członkowskich UE utworzono System Informacji Celnej (SIC) jako jeden z trzech systemów (obok Systemu Informacyjnego Europolu i Systemu Informacyjnego Schengen) stworzonych z myślą o potrzebie współpracy służb policyjnych, granicznych i celnych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Literatura

- Błasiak-Barnuś D. (red.), 2008, *Procedury celne*, LexisNexis, Warszawa.
- Convention drawn up on the basis of Article K. 3 of the Treaty on European Union, on the use of information technology for customs purposes (CIS)*, Dz. Urz. UE C nr 336 z 27 listopada 1995 roku.
- Czermińska M., 2012, *Wspólnotowy system celny i miejsce Polski w jego strukturach po akcesji do Unii Europejskiej*, [w:] *Bezpieczeństwo granicznego ruchu towarowego w UE*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka”, nr 4 (IX).
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 624/2007/WE z 23 maja 2007 roku, ustanawiająca program działań ceł we Wspólnocie (Cła 2013), Dz. Urz. UE L nr 154 z 14 czerwca 2007 roku.
- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 70/2008/WE z 15 stycznia 2008 roku w sprawie eliminowania papierowej formy dokumentów w sektorach ceł i handlu, Dz. Urz. L nr 23 z 26 stycznia 2008 roku.
- European Commission COM (2012) 64 final, 2012, *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down the Union Customs Code*, <http://eur-lex.europa.eu> (11.01.2014).
- Gołębiowski S., 2005, *Obsługa celna w przepływie towarów*, Difin, Warszawa.
- Konwencja w sprawie scentralizowanej odprawy celnej dotycząca podziału krajowych kosztów poboru, które są zatrzymywane, gdy tradycyjne zasoby własne są udostępniane budżetowi UE, Dz. Urz. UE C nr 92 z 21 kwietnia 2009 roku.
- Maksimczuk A., Sidorowicz L., 2007, *Graniczny ruch osobowy i towarowy w Unii Europejskiej*, Alma-mer Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Warszawa.
- Naruszewicz S., Laszuk M., 2004, *Wspólnotowe prawo celne*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa.

Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2454/93 z 2 lipca 1993 roku ustanawiające przepisy w celu wykonania rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz.Urz. WE L nr 253 z 1 stycznia 1993 roku.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 kwietnia 2004 roku w sprawie szczegółowych wymogów, jakie powinno spełniać zgłoszenie celne, Dz.U. z 30 kwietnia 2004 roku, poz. 902.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z 23 kwietnia 2008 roku ustanawiające wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny, Dz.Urz. UE L nr 145 z 4 czerwca 2008 roku).

Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 1294/2013 z 11 grudnia 2013 roku ustanawiające program działania dla cel w Unii Europejskiej na okres 2014-2020 (Cła 2020) i uchylające decyzję nr 624/2007/WE, Dz.Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 roku.

Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913 z 12 października 1992 roku ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz.U. WE L 302 z 19 października 1992 roku.

Ustawa z dn. 27 sierpnia 2009 roku o Służbie celnej, Dz.U. z 2009 roku, nr 168, poz. 1323 ze zm.

BORDER FREIGHT TRAFFIC IN THE EUROPEAN UNION – SOME ASPECTS FROM THE POINT OF VIEW OF CUSTOMS PROCEDURES

Summary: All goods which have crossed the customs border of the European Union and been approved for marketing can circulate freely within the common market. Therefore it is important both to simplify customs formalities at the border freight traffic and shorten their duration, but also to ensure the safety of trade and commercial transactions themselves. This, in turn, requires the cooperation of the customs administrations of the Member States of the European Union and in particular the implementation of information systems, which are a necessary condition for the proper performance by the customs administrations of tasks for the interests of the state and the Community. The purpose of this article is to present the broad sense of customs procedures for cross-border traffic in the European Union, with particular attention to the directions of changes taking place in recent years in this regard. Changes in border traffic in the EU are the result of changes taking place in the practice of international trade, aiming towards a fully automated electronic environment, simplifying and reducing the customs formalities for customs clearance and consequently facilitating and accelerating trade.

Keywords: customs procedures, border movement of freight, customs formalities.